

ХУДОЖНІ КОНСТРУКТИ ПОЕТИЧНОГО СВІТУ ЗБІРКИ «МІЙ ХЛОПЧИК ДОЩ» ВІРИ КАЗИДУБ

У статті через поняття художнього конструкта — конфігуратора цілого, який встановлюється логічним виводом і базується на аксіоматичності авторського проектування тексту, — проаналізовано оригінальну поетику книги віршів «Мій хлопчик Дощ» сучасної української письменниці Віри Казидуб.

Ключові слова: збірка як ідеальний об'єкт, текстовий конструкт, образ, композиція, прийом, інтимна лірика.

В статтє через понятие художественного конструкта — конфигуратора целого, который определяется логическим выводом и основывается на аксиоматичности авторского проектирования текста, — проанализирована оригинальная поэтика книги стихов «Мой мальчик Дождь» современной украинской писательницы Веры Казидуб.

Ключевые слова: сборник как идеальный объект, текстовый конструкт, образ, композиция, прием, интимная лирика.

In this article through the concept of artistic structure — the entire configuration, which is placed by the logic output and is based on the author's axiomatic projection of the text, — is analyzed the original poetics of the anthology «My Rain Boy» by modern Ukrainian writer Vira Kazydub.

Key words: the anthology as an ideal object, text construction, character, composition, contexture, method, intimate lyric poetry.

Поетка Віра Казидуб (Кулик) — прикметна постать на літературній мапі сучасної України, авторка цілої ліричної бібліотеки, наснаженої потужною інтимною та філософською енергетикою, відмітної майстерністю художнього творення, цілісністю й оригінальністю стилю. Її письменницький шлях, що розпочався юнацькими публікаціями в періодиці 1973 р. [5, с. 33] і мав свої шпилі та штилі, нині репрезентують майже два десятки книг поезії: «Іди собі, болю...» (1996), «Вечір кольору індиго», «Битва з амазонкою» (2001), «На кораблі приречених», «Точка біфуркації», «Катарсис», «Ривок у простір», «Біжу за тінню...» (2002), «Ангел-хранитель», «Ідолопоклонниця», «За амальгамою дзеркала» (2003), «Місто байдужих манекенів» (2007), «Мій хлопчик Дощ» (2008) та ін., у яких тонке

відчуття слова гармонійно поєдналося з не менш виразним осягненням простору, баченням деталей, зчеплень і перспектив, загального комплексу ідеального мистецького об'єкта.

Ознака авторського почерку Віри Казидуб, члена НСПУ з 1998 р. і НСАУ з 2005 р. [2; 3], — інтермедіальність: перо літератора вона доповнює професійною атрибутикою архітектора, кожен свою поетичну збірку розбудовує за класичним розумінням ідеального як піднесеного, доброго й необхідного, міметичність, згідно з естетичними вподобаннями, кладе в основу художнього світогляду, а «модуси» («феномени») ідеальної реальності робить формотворчими компонентами поезії — окремого твору, циклу, збірки віршів.

Для письменниці однаково важливі і образ, і моральний імператив, і поняття, у зв'язку з чим наведемо слова філософа А. Майданського: «Ані художні образи, ні моральні норми не можуть похвалитися <...> безмежною свободою вираження речей. Їхня органічна злитість із чуттєво-матеріальними умовами людської діяльності є знаком меншої, порівняно з поняттям, чистоти й «прозорості» надаваного ними речам ідеального буття. Але тут-таки криється їхня перевага перед логічною формою поняття: можливість безпосереднього, чуттєво-конкретного сприйняття суті предмета. Це — виховане мистецтвом та мораллю вміння інтегрально охоплювати ціле раніше його частин, без якого не матимемо жодного нового поняття» [6, с. 192]. А отже, насичуючи свій текст чуттям і рацією, відповідно до природи таланту гармонізуючи їхні формозмістові вияви, авторка, з одного боку, реалізовує художню мету-ідею-результат, а з іншого, — формує власний інформаційний вимір, своє «нове слово», апелює до інтелектуально-емоційної сфери та смаку читача.

Віра Казидуб своїми творами ілюструє всю тематичну палітру лірики: найбільш потужний у неї *інтимний мотив*, у якому поєднуються любовна й психологічно-особистісна змістові лінії; проте від збірки до збірки все помітніше акцентується людська екзистенція в цілому, розмислюється над філософією любові, кохання, творчості, життя взагалі (*філософський мотив*), частіше змальовуються картини природи — то як фон до переживань душі, то як образ краси світу (*пейзажний мотив*). Єди-

не, чого нібито менше в її віршах, — *громадянської й релігійної* теми, але нам видається, що в ціннісному світі письменниці це категорії, про які не мовиться через їхню сакральність для неї: немов справжня берегиня українського слова, вона культивує його неперехідну красу, і це є вельми патріотично для митця; у свою чергу моральність її поезії, високий духовний цenz лірики підносить кожного читача до світу Божественного, навчає розуміння, прощення, любові до ближнього.

Книга «**Мій хлопчик Дош**» продовжує домінуючу інтимну тему в поезії літераторки, можемо навіть стверджувати, що підносить її до найвищої вершини. У цій збірці поетка духовно наближається до тих авторів, яких подеколи цитує (Б. Ахмадуліна, М. Цветаєва, Й. Бродський) та які алюзійно проявляються в її тексті (І. Франко, Леся Українка, Л. Костенко). У своїй ідейній настанові вона, очевидно, не є першовідкривачем, стверджуючи, що *любов — це сутність життя*, але висвітлення цього почуття через асоціативний *образ дощу*, несподівані художні паралелі вказують на оригінальність мисткині принаймні у вітчизняному літературному контексті.

Не меншу вагу мають основні конструкти поетичного світу збірки: образна парадигма ліричної героїні — людина, жінка, поет; образ чоловіка, змальованого в тексті через роздвоєння єдиної постаті на «земного» та «вічного» милого. Поетка радить нехтувати такими «критеріями», як час і вік, коли йдеться про Любов: її мірою є тільки вічність. Крім того, простежується строфічно-ритмічна тональність цієї книги, внаслідок чого постає висновок про те, що вірш і розмір письменниці переймає в класиків: це, в її розумінні, найкращий спосіб репрезентації вічної теми.

Епіграфом до поетичної збірки «Мій хлопчик Дош» є фрагмент зі «Сказки о Дожде» російської письменниці Белли Ахмадуліної з романтичним антропоморфом Дощу:

...вскричали б вы:
«В огонь ее, в огонь!»

За все! За Дождь! За после! За тогда!

Я вас люблю без меры и стыда!
Как небеса, круглы мои объятия.
Мой мальчик Дождь! Скорей иди сюда!

Дош у контексті книги української авторки — це і *природне явище* (опади), і *почуття любові*. Обое вони у філософії її збірки виконують ту саму функцію: напоюють спраглою — землю/людину, вволюючи його жагу; дають енергію життя, дозволяючи рухатися життєвим сокам, змушують рости, розвиватися, вповні реалізовувати себе відповідно до вищої мети — самої ідеї життя; омивають від бруду, всього зайвого, тимчасового; остуджують, охолоджують, даючи природі спочинок від спеки, а людині — від пристрасті, подеколи також руйнівно-спопеляючої, до того ж людину ще й нібито «протверезлюють», повертають до реалій життя, спонукаючи зняти рожеві чи якісь інші окуляри.

Тож уже на початку книги (1–2 вірші) мовиться про різні значення й виміри образу дощу, і цей паралелізм закладає змістовий (пафосний, чуттєвий) фундамент усього тексту.

*Монотонно, без шикy й блиску,
Урочисто, немов хорал,
Дош ішов неймовірно близько
І з асфальту сліди збирав.
А назустріч — швидка й велика —
Йшла байдужості течія.
І заходились німо криком
Два самітники — Дош і я.
.....
Дош ішов запитальним знаком,
Він гукав мені: «Йди, не стій!»... [4, с. 4], —*

тут говориться про «життєвий поштовх» *невчасного грудневого дощу*, котрий, очевидно, і вимив той лід та осад, що накопичувався тривалий час у душі ліричної героїні. Прикро усвідомлювати жінці, що й іншим дістанеться ця живильна волога, а так хотілося б почуватися обласканою ним і єдиною.

Другий вірш книги розкриває образ уже *дощу-чоловіка*, який також несподівано-неждано з'явивсь у її, здавалося, «груднево-му» житті, сплутав усі карти, підштовхнув до безумства, а тоді

знову-таки... полинув деінде, дістався ще комусь. Лірична героїня, проте, ні за чим не жаліє, не виказує надмірного трагізму, бо вона оздоровлена тим, що сталося, вдячна Долі й за те, що було:

Я так любила дощ! І він убив мене.
Його холодний погляд, наче з криги.
І губ його м'яких чудесний вигин
Презирливо складався — все мине!
Він так мене шмагав, мов батогом,
Упевнено собі летів із неба,
Бив по обличчю, думав, що так треба, —
Від цього було гірше нам обом.
Він не жалів мене. Щоправда, я
Хоча б за це була безмежно вдячна.
Бо жалість — для слабких. Для мене, значить,
Це не було потрібно. А було!
Було, бо я, мов без води зело —
Зів'яле ледь трималося стебло!
І я не знала, я не знала, звідки
Ще брала сили, аби квітнуть, квітка!
Я помирала без дощу! Він йшов.
Та шурхіт всіх байдужих підшов
Йому милішим був за спрагу дику,
Цю вистраждану і таку велику,
Що, думалось, не бачити не може,
Мій дощ, він буде другом, допоможе,
Він візьме в співрозмовники мене,
Очей не відведе, мовляв, — мине!..
Я помилилась. Він мене не чув!
Він не хотів зі мною говорити.
Він все забрав, що дав, до тої миті.
Коли я очі вгору підняла
З приреченістю спраглого зела
І там побачила, що зараз піде дощ.
Коли подумала, що це — моє спасіння!
Що це моя підтримка, розуміння,
Що це моє усе-усе-усе...
Але... минає дощ. Він не спасе [4, с. 5–6].

Та за 3–4 дні після чуттєвої «блискавки» душа героїні все ж озвалася «словом», з'явилося натхнення, як і розуміння того, що буття привабне.

Жінка вже не юнка, і вона знає себе, знає життя й розуміє: цей зв'язок із «молодим зухвалим чоловіком», що почавсь як братерство «по цеху», дружба, а згодом переріс у пристрась, у велике шаленство почуттів, — ніяк не вічний, та вона питиме чашу кохання, поки стане в ній терпкого нектару, й не зважатиме на зліязики, навіть на Божий гнів (бо це ж і був дарунок Небес!):

У серці вибух тіло все скував —
Не встигла й захиститися — раптово.
О, Господи, знайди мені це слово —
Як зветься те, що ти приготував?

Це ж не любов, не горе, не біда,
Це не піднесення і навіть не падіння.
Можливо, все це марення, видіння?
Це все разом. Ти знак мені подав...[4, с. 12];

Не суди мене, не суди...
Я так хочу цієї біди,
Що аж страшно. Тремтить рука
Під улюблений мій вокал.

.....
А нестерпний солодкий біль,
Він в мені живе, не в тобі.
Вже змаліли усі слова,
Вже я чую, що я жива,
Що звільнилася знов для мук,
Не ховаю тремтіння рук.
Це на мить лише — ти і я.
Десь вже плаче любов моя.
А сльоза її — блиск свічі
Уночі життя, уночі...[4, с. 14];

...А я насправді починаю жить...
Спасибі, хлопчику, що ти мені зустрівся...[4, с. 15].

У збірці ми проходимо вслід за героїнею її Дорогою любові: від зародження почуття, вагання, сумніву — до плину за течією, його хмільного розливу, моментів суворого опритомнення і нового пристрасного шаленства — переживання великої потреби любові й усвідомлення пустотності життя без неї — до

згасання взаємного щастя, яке, швидше, спровоковане самою героїнею, бо її, поета, непросто любити, бо вона, поет, не може віддати всю себе лишень чоловікові (у неї ж є Муза!). Хоч любов героїні до коханого ніяк не згасла, а так само палає, вона дозволяє йому шукати іншого щастя — також «дощу», який би підняв до життя «вчорашнього милого»; не хоче почувати на собі тягар вини за його «пригасле серце», жертвує власною чуттєвою повнотою. Адже цей чоловік розбудив її до творчості, дав неоціненний скарб у хвилию тяжкого життєвого зламу, тепер вона може йому «віддячити» свободою:

...мій хлопчику, ми в часі розминулись,
Не розминувшись в просторі. Але
Зустріла — і ти вже моє минуле,
Твоя судьба мою не дожене.

Твоя судьба ще тільки-тільки квітне.
Про тебе навіть спогад відпущу.
Бо це неправда, що любов — із світла.
Вона наполовину із дощу [4, с. 16].

Любов у розумінні ліричної героїні — це безмежжя квітуче, чаша з вогнем, політ, крила, мрія, весна, тендітний цвіт акації або черемшини, але в однозначності своїй (або є, або нема!) вона схожа і на смерть. Та у всіх своїх виявах — ніжних і болісних — вона прекрасна:

...Люблю дощі — щоб затяжні й просторі,
Розлогі, безпросвітні і сумні.
Нехай ідуть в мені і по мені,
Нехай живуть ріднею при мені,
Нехай щораз змивають біль і горе...[4, с. 47];

...Цей дощ короткочасний. Як і щастя.
Так, як любов. І так, як висота.
Але тепер вже все у мене вдасться.
Я, мов земля, з якої все зроста.
Дощу спасибі. І спасибі Богу.
Приймаю дощ в дарунок і сміюсь —
Започатковую нову свою дорогу,
І вже на ній нічого не боюсь...[4, с. 146].

«Жінка, людина й поет» [4, с. 25] — такими словами означає себе лірична героїня. Як звичайна земна жінка, вона прагне тепла і любові, сімейного затишку і дому; як і кожна людина, — страждає від самотності, осміху, нерозуміння й тішиться бодай тимчасовій ласці долі, проте як поет вона ладна всім цим пожертвувати за творче натхнення: якщо того вимагатиме Слово!

Ніщо вже не бентежить мою кров.
Я вже не вмію глянути ув очі.
Так хочу тиші, тиші знов і знов!
І більш нічого я уже не хочу [4, с. 26].

На порозі, як вже думалося, «зими» зустрівши шалене кохання, не якесь там «чергове», а «єдине в житті», вона в ньому горіла й світилася, до самозречення — райдугою — схилиючись над «любим юнаком» як оберіг його спокою і життя. Вона переступила через відстані часу та віку, злившись єством, душею з коханим, пізнала невідані доти злети, ожила, як рослина, як сад навесні, потягнулася до сонця... Та шлях героїні — не такий, як у всіх земних жінок: вона завжди шукає і насправді ніколи не знаходить миті повного щастя, бо і щастя в неї багатомірне:

...Я знаю: я — це не вона.
Але я дощ люблю найбільше.
І перед долею вина
Моя у тім, що я із віршів... [4, с. 40].

Так і живуть у ній дві субстанції, ще й кожна — своїм власним життям:

Я можу і не знати, хто Ви є —
Все відбувається неждано і раптово,
Мов відступає все життя твоє,
Змаліле перед магією слова.

І вже не чути голосу мого.
І вже окреслилось якесь магічне коло.
Душа сама впізнала в Вас свого —
Її я не підштовхую ніколи.

Вона у мене вільна відчувать.
Вона у мене вільна помиляться.
Упізнавать, ачи не впізнавать —
В усьому вільна. Лиш не вільна гратись.

Вона вважає — рана заживе,
Якщо вона помилиться фатально.

Це я — існую. А вона — живе.

Душа поета завжди визначальна [4, с. 44].

«Щасливими не можуть бути поети — // Вони не можуть жити, як усі» [4, с. 51], — такий екзистенціальний висновок героїні, а своє власне життя вона розцінює як ілюстрацію до нього. Поети мають розмовляти із зорями й цим зцілювати свою самоту. А людям земним — незатишно на таких висотах, і неосаяність почуттів поета їх ще більше відлякує:

...може, тому і не склалось життя.

Так, як це прийнято. Може...[4, с. 58].

Отож після саду кохання героїня знову поринає у світ самотності, занурюється в спогади та рефлексії, котрі оживають текстами:

Дощ падає смичками на струну.
Струна у серці щось печальне грає.
Нагадує мелодію одну,
Яку тепер від світу я ховаю.

Мелодію про те, як дощ і Ви,
Колись з'єднавшись, стали мені дивом.

Що це було? Чи проводи зими,

Чи неземне щось — трепетно-красиве? [4, с. 56].

Вона приміряє на себе маску «крижаної королеви», «статуї», однією частиною своєї душі все ж тяжко переживаючи втрату кохання, а другою — гірко констатує: *«Все я знаю і все втрачаю. // Знов не жінка — самотній поет»* [4, с. 87]. Так переконуючи себе, що «залізна», «іронічна», «вільна», «самодостатня», героїня все ж не кривить душею — нічого нема без любові: *«Радіймо, що живі іще, радіймо. // Я Вас люблю — живу, живу, живу!»* [4, с. 111]; у «чоловічому світі» вона «просто жінка», з розквіт-

лою по-весняному душею, з очима ясними, котрі «уміють іще любити» [4, с. 112–113], із цілком земними бажаннями:

Солодка крапля першого дощу —
Остання — ще солодка чи солоня? —
І та, і та впаде в природи лоно,
І я, нарешті, з серця відпушу
Усі ілюзії, бажання, мрії, сни,
Усі омани і усі обмани,
Усе-усе, що й досі мене манить.
І проліском далекої весни
Нове розквітне у душі натомість,
Раниме і зворушливе, мов совість.
Прости мене, — скажу. Усе прости [4, с. 117].

Отже, з утеч і повернень, з віддалень і наближень складаються її стосунки з коханням і творчістю, без обох вона не може існувати, між ними розпинається, але тільки з ними разом і здатна повноцінно відчувати себе Людиною. *Образ ліричної героїні Віри Казидуб* — це інтроспекція й екстраполяція душі жінки-мисткині, відвертий самоаналіз авторки, зізнання про найпотаємніше.

У збірці, на наш погляд, фігурують *два чоловічі образи*: це молодий, сильний, зухвалий чоловік, який став несподіваним, трохи запізнілим щастям ліричної героїні, але так і не залишився з нею назавжди; це «вічний милий», до якого героїня подеколи звертається подумки: зізнається у власних провинах, просить пробачення, запитує, чи не він послав їй те жагуче нове кохання; переживає дивовижну близькість до нього на лоні природи, відчуває, як щодень стає усе ближчою до «вічного милого», усвідомлює, що колись-таки настане їх повне навічне злиття.

Цікаво, що в книзі обігрується момент містифікації стосовно молодого коханця героїні: чи був він? Якщо й не був, то міг чи й мусив бути, — відповідає жінка. А разом із тим — не піддається жодному сумніву наявність «вічного милого», тож можемо припустити, що шалене кохання до молодика — це просто гра уяви, яку оживлюють спогади про втраченого чоловіка: втраченого у світі матеріальному, але наявного і постійно близького у світі духовному; гра, яку наповнюють його виміри, слова, думки, по-

цілунки, обійми... І навіть якась материнська турбота про земного коханого лише підкреслює «вічність» її жіночої поетичної душі, бо вони з «милим неземним» нерозлучні завдяки поетичному дару обох. Просто йти у вічність доводиться по-різному.

Думається, що в книзі проявилися автобіографічні моменти Віри Казидуб, пов'язані з дочасною втратою чоловіка-поета Михайла. І він за життя був як дощ: належав усім, бо така прерогатива митця. Недолюблена, вона ображалася, наповнювалася жалями. Проте згодом, переживши (реально чи уявно) своє шалене кохання до земного «зухвальця», відчула й себе тим «дощем», тимчасовою ніжністю для когось і для багатьох, що дало їй прозоріння і ще більше зріднило з колишнім чоловіком, котрий уже відійшов за межу: бо вони рівні, однакові, з єдиною долею. Пригадаймо, що в письменницькому набутку Михайла Казидуба так само не раз фігурував образ дощу, зокрема як назва книги «Дощі серед пустелі» (1993), тож можемо говорити про певні алюзії в текстах поетки.

Таким чином, два чоловічі образи збірки, на наш погляд, зливаються в один: «мій хлопчик Дощ» — так ніжно називає героїня свого «вічного милого» (жартуна, пустуна), розгадавши його всюдищу присутність, його втілення у всьому — як вияв воістину неземної любові до неї:

...Перше моє, повік не забуде,
Перше кохання останнім було [4, с. 42].

Збірка Віри Кулик має чітко *продуману композицію*: вона містить 140 текстів, які авторка пронумерувала, як нам думається, з метою вибудування їх певної послідовності, а отже, заклавши свою логіку прочитання. І хоч книга лірична, а для лірики, як відомо, характерний *пунктирний сюжет*, — ця «пунктирність» реалізується в тексті повною мірою. *Чуттєвий світ героїні* розгортається від зустрічі з «юнаком» і несподіваної закоханості — до вичерпання їхніх стосунків, розставання, життя осібного, розмов на «Ви», але, раз полюбивши, вона вже не може й не прагне позбутися любові до нього, тому фінальний вірш збірки — як посил мудрої жінки-берегині вічному чоловікові-хлопчику, якого мовбито вона й сама народила, — про її повсякчасну охоронну присутність у його житті.

Часові координати цієї, як зауважує сама авторка, ліричної історії про «чоловіка і жінку» [4, с. 62] — від грудневого дощу (вірш 1) до «середини січня» (вірш 139), але який між ними проміжок: місяць, чи, може, рік, чи роки? Поетка так згущує насичений подіями світ рефлексій героїні, що нам важко сказати тут про щось однозначно: кожен часовий вимір присутній. Свіжість і незникомість почуття говорить про «щасливу мить», моменти охолодження стосунків — про рутину днів і місяців, яка їх руйнує, а оте «на Ви» показує, що через «рік» (роки) змінилися обое, хоч і кожен із них «нещасливим» зостався в житті. Тому *час* — особливий герой збірки «Мій хлопчик Дощ». Лірична героїня відчуває то його застиглість, то спресованість до миті, то невідворотну плінність, змінність, пов'язану з утратами. Її вибухове кохання до «юнака» обтяже не саме категорією часу:

Чому так пізно ти прийшов в цей світ?

Чому я народилася так рано?

Чому душа моя — суцільна рана,

Ти можеш зрозуміти в стільки літ? [4, с. 25].

Але в історії їхніх взаємин «у декілька днів помістилося ціле життя».

Ще зазначимо, що час у збірці двоякий: реальний і метафізичний — т. зв. «дні» і «вічність», котрі стосуються плінного або ж незмінного. Як зауважувалося, в книзі можна вирізнити два чоловічі образи: земного юнака і «вічного милого», тож кожен із них є володарем «свого» часу, а героїня — присутня в обох вимірах, проте всіх їх об'єднує цілісний і єдиний простір, у якому є «земля» і «небо». Також нам бачиться, що окремі вірші в книзі мають особливе навантаження, виконуючи роль пізнавального стрижня і фіксуєчи особливості віку людини, а конкретніше — героїні, зокрема через її ставлення до життя, світу, їхніх «дарів» і «позбавлень». Це вірші «дзеркальної нумерації»: 11, 22, 33, 44, 55... Вірш 11 — про взаємне вглядання і впізнавання рідної душі, хоч і усвідомлення невідвортної духовної самотності із «земним» чоловіком [4, с. 16]. Вірш 22 — про потрапляння в полон любові, як це й буває в 22-річчі

[4, с. 27]. Вірш 33 — це відчайдушно-шемливий момент самопізнання, коли душа покидає тіло, немов споглядає з небес його і світ, а тоді повертається й воскресає; цей твір насичений чуттєвою всеохопністю і жертівністю [4, с. 40]. Вірш 44 — тверезий роздум про життя з визнанням переважаючої «нещасливості» людини у світі і своєї особливої долі поета [4, с. 51]. У цьому тексті фігурує образ закарбованих у пам'яті дат, що в принципі підтверджує наше припущення про вірші-асоціації з різних періодів життя героїні, їх певну «щоденниковість». Вірш 55 — це поки що заглядання вперед, бо й авторка книги ще не сягнула була такого віку, хоч і перейшла свою 50-річну межу: тут героїня бачить себе «сніговою королевою», якій не гідно про щось просити, на щось сподіватися, але яка насправді жива і чуттєва, просто «сніговий король» так її своїм холодом спустошив [4, с. 62]. Ми, читачі, очікуємо й 66-го вірша: що ж буде там? Але поетка не бажає так далеко прозирати майбутнє. Тому — і це ще раз підтверджує нашу тезу про «магію числа» в книзі — у вірші 64 вона свідомо перестає рахувати, зізнаючись:

Писала щоденник.
І так називала його:
Рік перший...
Рік другий...
Рік третій...
Четвертий...
Три крапки...
Писала оголено,
Так, мов Бодлер і Війон.
Брела по душі і не знала,
Куди я потраплю.

Писала у прозі.
Зривалась на плач і на крик,
Стогнала в безвиході.
З відчаю билась, мов вікінг.
А небо мовчало.
На ньому блаженствував ти?
Мовчання твое
Замінити було мені ніким.

Я дуже втомилась.
І стали скупіші слова,
Які я писала
У зошит великий, таємний.
І вчилася бачити,
Що зеленіє трава.
І вчилася сміятись.
Чи хоч посміхатись приємно.

На відстані вічності
Я вже не викличу гнів.
На відстані вічності,
Може, ще спробую Бути.
Оцей чоловік...
Я знайти себе спробую в нім.
І спробую бачити.
Спробую чути.

Лежать мої зошити —
чорний і сірий. Мій біль.
Нічого не викреслю —
Так я жила. Так страждала.
І дивишся ти
Так суворо на мене звідтіль,
Немов ти повернешся
Й скажеш, мов вдариш, —
не ждала...
Або зрозумієш.
Або опечалишся ти.

Бо я повторилась —
У ту саму воду — і двічі.
Я зошит відкрила і так
написала:
ПРОСТИ.
І крапку поставила.
Потім поставила дві ще...[4, с. 72–73].

Цей вірш адресує героїня своєму «вічному милому», усвідомивши марність і зайвість усяких розрахунків: треба жити, не ними керуючись і боячись «неформатно» виявити себе (не

до віку, не до статті, не до моралі тощо), — просто жити і брати все, що дається. Думаємо, тут героїня звільняється від тягара обов'язку перед минулим і починає насолоджуватися своїм буттям, радіти теперішньому. Тобто для неї також настає блаженна Вічність — через віднайдення філософії вітаїзму, близької до постмодерної.

Отже, композиційна будова збірки «Мій хлопчик Дош» сформована таким чином, що авторка, оперуючи категоріями часу й числа, відхиляє їх-таки як виміри щастя, адже воно — фрагмент Вічності, таке ж всюдисуще і всеохопне; воно — дарунок, і не людськими приземленими штампами судити про нього: треба брати і дякувати Долі. А отже, в героїні більше немає сумнів чи відчуття вини щодо когось: вона вільна, повноцінна, самодостатня особистість, передовсім у царині серця. Пройшовши через життєву трагедію і переживши її ще раз — у ролях поетичного світу, вона очистилася від намулу в душі, вповні відчула на собі катарсичну й терапевтичну функцію мистецтва й навіть привідкрила Істину. «Що стосується об'єктивної істини, якою володіє душа, — пише Є. Марєєва, — то вона <...> виявляється в тому, що знання володіє якостями чогось вічного й незмінного, а також із необхідністю диктує нам певну лінію поведінки» [7, с. 91]. Ось це знання — про вічність і незнищенність Любові та наше піднесене пробування в її саяві — і стало творчим відкриттям й інтелектуальним набутком героїні, авторки й читача.

Нагадаємо, що інтимна лірика віддавна має свої жанрові (видові) форми й стала строфічною організацією: це — епіталама, мадригал, канцона, елегія, пісня, романс, сонет; а за строфічною будовою — дистих, секстина, октава, нона і спенсерова строфа; віреле, тріолет, рондель, рондо, віланель, глоса, риторнель тощо [1, с. 417–463].

Віра Казидуб, прагнучи виразити свій вірш та ідею цілої книги ще й через технічну організацію, також пропонує ціле розмаїття форм, хоч і не береться штучно реанімувати вже давно віджили. У збірці «Мій хлопчик Дош» виразно домінують катрени (89 текстів) та астрофічні форми (32 тексти). Подибуємо в ній 8 8-віршів, 2 9-вірші, 2 11-вірші, по 1 — 2-віршу, 3-ві-

ршу, 5-віршу, 12-віршу. Трапляються також поєднання катрена з дистихом (1), 5- і 6-вірша (1).

Із жанрових форм письменниці найбільш акцентує романс, навіть говорить про особливий романсовий настрій ліричної героїні. Пісенність їй особливо близька. А втім, виразних романсових текстів, які б відповідали всім ознакам жанру, у книзі вирізнити не можемо. Нове, що з'являється в інтимній ліриці авторки і що, взагалі-то, подеколи трапляється в гарних поетів, — це перехід від вірша-сповіді чи послання коханому до вірша-медитації. Медитативність, як і філософізм у цілому, посилюються в книзі ближче до її середини і далі, особливо після 66 вірша.

Ритмічна організація творів надзвичайно різнопланова: додаємо тут здебільшого класичні силабо-тонічні вірші, але так само присутні перехідні до тонічного форми й навіть верлібр (вірш 82) та силабічні тексти (вірш 77). Поміж силабо-тонічних віршів улюбленці авторки — ямби (вірші 2, 21, 33, 34, 134), дактилі (вірш 50), анапести (вірш 78), рідше трапляються амфібрахії (вірш 135), але майже виключається хорей. Серед перехідних явищ більш поширені логаети (вірші 1, 41, 102).

Отже, бачимо, що поетка тяжіє до класичної форми вірша, вона культивує правило, не береться в цій царині експериментувати, можливо, саме тому, що в її уявленні про кохання (любов) треба говорити з погляду Вічності, і класика тут — як репрезентант цієї Вічності.

У цілому можемо сказати, що у своїх книгах Віра Казидуб і однакова, й різна. *Однакова* (і це потрактуємо як ознаки індивідуального стилю) в тому, що 1) розробляє передовсім інтимний ліричний мотив, доповнює його філософським і пейзажним; 2) її книги віршів мають внутрішню сюжетність, обов'язкову змістову інтригу, яка поживляє інтерес до сприймання тексту; 3) її вірш багатий у мовленнєво-стилістичному плані, різноманітний за строфічно-ритмічною організацією; 4) поезія має автобіографічну підоснову. А *відмінність* книги від книги залежить від того чи того настрою (пафосу) ліричної героїні — романтичного, трагічно-драматичного, оптимістично-піднесеного; від міри експериментування з ві-

ршем, долею присутності гри з читачем, тобто, можемо узагальнити, зумовлюється кроками наближення поетки до сучасного літературно-мистецького почерку — постмодернізму, який їй вдалося-таки опанувати. І образно-композиційний лад заснованої на грі фантазії поетичної збірки «Мій хлопчик Дощ» тут постає промовистим стильовим підтвердженням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галич О. А. Загальне літературознавство: Навч. пос. для вузів / О. А. Галич, В. М. Назарець, Є. М. Васильєв. — Рівне, 1997. — 544 с.
2. Казидуб Віра Іванівна (21.12.1957), поетеса [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://histpol.narod.ru/person/pers-11/pers11251.htm>. — (Назва з екрана, 10.01.2013).
3. Казидуб Віра Іванівна (21.12.1957), поетеса [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://histpol.pl.ua/pages/content.php?page=2251>. — (Назва з екрана, 10.01.2013).
4. Казидуб В. Мій хлопчик Дощ / Віра Іванівна Казидуб. — Полтава: АСМІ, 2008. — 160 с.
5. Кулик (Казидуб) Віра Іванівна // Літератори Полтавщини: Довідник. — Полтава: ІВА «Астрєя», 1991. — 64 с.
6. Майданский А. Д. Метаморфозы идеального / А. Д. Майданский // Идеальное: Ильенков и Лифшиц. — М.: Ноос, 2004. — С. 185–196.
7. Мареев С. Н. История философии (общий курс): Учебное пособие / С. Н. Мареев, Е. Н. Мареева. — М.: Академический Проект, 2004. — 880 с.